

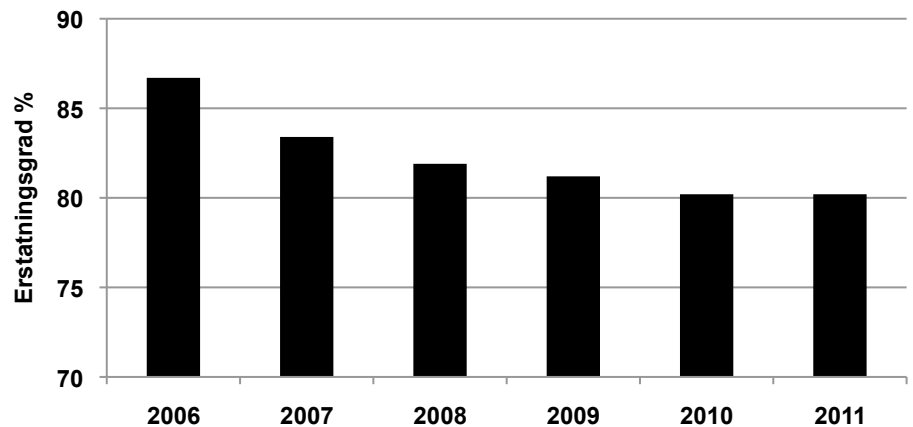
«Lønne seg å jobbe» eller straffe seg å være syk?

30.mai 2013

Endringer under den blå regjeringen Reinfeldt i Sverige:

- 70.000 svensker har blitt fratatt sykepengene pga endrede regler (ett år senere er halvparten av dem på sykepenger igjen).
- Fattigdommen øker: Blant de som fratras sykepengene er andelen langtids sosialklienter tredoblet (tall for 2010).
- Sykelønnsnivået er redusert.
- Endringene kalles «arbeidslinja», men arbeidsløsheten økte fra rundt 6,5 prosent i oktober 2006 til rundt 8,5 prosent i mars 2013.

FIGUR 1: GJENNOMSNITTLIG SYKELØNN SOM PROSENT AV TIDLIGERE INNTEKT. 2006-2011

KILDE: 2013 års økonomiska vårproposition. Fördelningpolitisk redogörelse.¹

«DET MÅ LØNNE SEG Å JOBBE»

- Under slagordet «det skal lønne seg å jobbe», har den blå regjeringen Reinfeldt gjort inngrep i svenskenes system for trygd og sykelønn.
- Lovnaden var å gå fra en passiv «trygdelinje» til en aktiv arbeidslinje som får flere i jobb.
- Tanken bak var at mange svensker befinner seg på langvarige helseytelser fordi det «lønner seg».

REDUSERT SYKELØNN

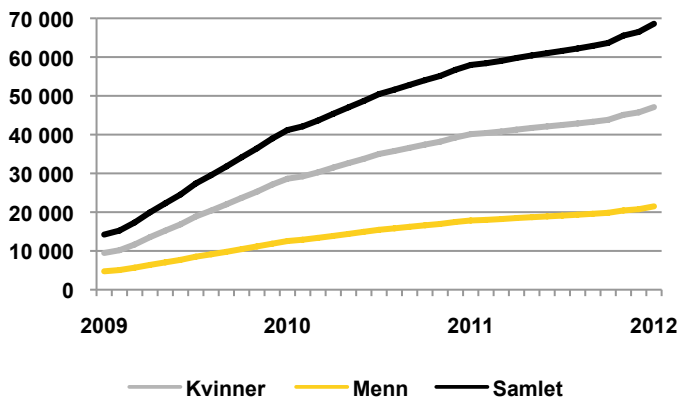
- Figur 1 viser hvordan svenskernes sykelønn i prosent av inntekt

er redusert etter at regjeringen Reinfeldt tok makten i 2006 (gjennomsnittstall).

TITUSENER MISTER SYKELØNNEN

- De mest dramatiske endringene gjelder ikke nivået på sykelønnen, men tilgangen til den.
- Byråkratisk overprøving av legenes sykemeldinger og andre innstramminger bidrar til å nekte svært mange sykelønn.
- 70.000 mennesker som før hadde rett til sykepenger måtte ut av ordningen i perioden 2009–2012. To av tre var kvinner (se figur på neste side).

FIGUR 2: AKKUMULERT ANTALL SOM HAR "LÄMNAT SJUKFÖRSÄKRINGEN". 2009-2012

KILDE: Försäkringskassan.²

FRA SYKELØNN TIL SOSIALHJELP

● Det store flertallet av de mange titusen som er fratatt sykelønnen kommer ikke tilbake i ordinær jobb. Samtidig er tilgangen til uføretrygd strammet kraftig inn.

● Resultatet blir i manges tilfelle økt fattigdom.

● Sammenlignet med før regelendringene, er andelen som går fra sykepengen til langvarig sosialhjelp tredoblet.

● Blant de 41.000 som ble fratatt sykepengene i 2010, endte 3500 på sosialhjelp i mer enn seks måneder.³

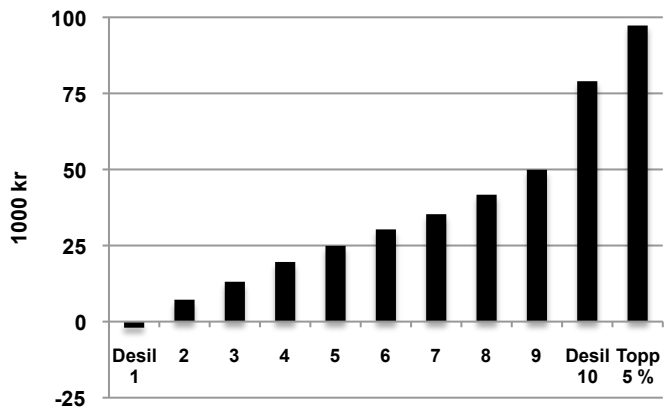
● For den enkelte er det stor forskjell på *rettigheter* i folketrygden grunnet sykdom, til *behovsprøvd* sosialhjelp for de fattige.

ØKENDE FATTIGDOM

● I Regjeringen Reinfeldts «høyre-Sverige» øker ulikheten mellom rik og fattig kraftig.

● Figur 3 viser hvordan disponibel inntekt (etter skatt) har endret seg etter 2006. Den rikeste tidelen har fått 79.000 kroner mer i året.

FIGUR 3: ENDRING I DISPONIBEL INNTEKT FOR ULIKE INNTEKTSGRUPPER. 2006-2011

KILDE: Statistiska centralbyrån.⁴

● Den fattigste tidelen henger ikke bare etter utviklingen, men opplevde i perioden 2006–2011 et *fall* i sin inntekt, fra et allerede marginalt nivå.

● Blant årsakene til den økende fattiggjøringen er den blå regjeringens innstramming overfor syke og uføre.

ØKENDE ARBEIDSLØSHET

● Innstramming av sykelønnen ble markedsført som en «arbeidslinje» for økt sysselsetting. Teorien var at flere vil få arbeid når redusert tilgang til velferdsytelser gjør at det «lønner seg å jobbe» for de langtidssykemeldte.

● Prisen som betales av de mange som nektes sykepengen er så langt ikke motsvart av noen gevinst i form av nye jobber og økt sysselsetting.⁵

● Da regjeringen Reinfeldt tok over i 2006, lå arbeidsløsheten (15-74 år) rundt 6,5 prosent. I mars 2013 lå arbeidsløsheten rundt 8,5 prosent, samtidig som mange unge svensker har reist ut av landet for å finne jobb.⁶

SYKELØNN I NORGE

Foran valget i 2013 foreslår flere av de blå partiene i Norge endringer i sykelønnsordningen.

● **Frp** vil «sørge for å ha belønningsordninger for personer med lavt sykefravær», «stille krav for mottak av sosialhjelp», «at det skal lønne seg å jobbe».

● **Venstre** vil «utrede en modell som innebærer redusert kompensasjon ved kortidsfravær (inntil 12 måneder) og økt kompensasjon ved langtidssykefravær og varig uførhet».

● **Høyre** vil «innføre som hovedregel at ingen skal kunne sykemeldes i mer enn seks måneder av fastlegen sin». Høyre vil også «innføre en ordning med normerte sykemeldinger».⁷

NOTER

1 2013 års økonomiska vårproposition. Fördelningspolitisk redogörelse (kilde).

2 Försäkringskassan (kilde).

3 Inspektionen för socialförsäkringen (kilde).

4 Statistiska centralbyrån (kilde).

5 Dagens Arena (kilde).

6 www.ekonomifakta.se

7 NRK (kilde).